

PŘESHraniční ZÁSAHY JEDNOTEK JIHOmoravského KRAJE A Dolního RAKOUSKA V PŘÍPADĚ KATASTROF

Valoušek Jan ^{*)}

ABSTRAKT

Projekt zapojení dobrovolníků při řešení mimořádných událostí s přeshraničním dopadem reaguje na potřebu zajištění bezpečnosti obyvatelstva po ukončení činnosti vojenských záchranných praporů na území České republiky. Projekt využívá zkušeností rakouského červeného kříže v nasazení dobrovolníků a předpokládá, že na základě vhodně zvolených výzev a absolvování příslušných edukačních aktivit bude k dispozici na 300 dobrovolníků, kteří budou moci být nasazeni při řešení mimořádných událostí.

KPůčové slová:

Dobrovolník, Team Morava, Jihomoravský kraj, Dolní Rakousko, Červený kříž

ABSTRACT

Project of involvement of volunteers in emergency management with cross border accidents reacts to the need to ensure the safety of the population after the termination of military rescue units in the Czech Republic. The project draws on the experience of the volunteers of Austrian Red Cross and assumes that on the base of the carefully chosen challenges to people and proper education will be available 300 volunteers, who can be deployed in emergency response in solving of accident with crossborder impact.

Key words:

Volunteer, Team Morava, South Moravia Region, Lower Austria, Red Cross

^{*)} Jan, Valoušek, Mgr., Jihomoravský kraj, Žerotínovo nám. 3/5, 602 00, Brno, Česká republika, +420 724 236 327, valousek.jan@gmail.com

ÚVOD

Jihomoravský kraj je podle platných zákonů¹ České republiky povinen zajišťovat přípravu území pro řešení mimořádných událostí. S ohledem na redukcí armády České republiky v oblasti zajišťování pomoci při mimořádných událostech, které se projevilo reorganizací armády, konkrétně pak na území Jihomoravského zrušením 155. Záchraného praporu v Bučovicích, a v rámci celé České republiky celkovou redukcí kapacit pro poskytování sil a prostředků pro záchranné a likvidační práce. Z 15. Brigády s umístěním v Bechyni o sedmi záchranných praporech² po redukcí k 1.10.2008 zbyly tři ženijní prapory s umístěním v Bechyni, Rakovníku a Olomouci a dvě samostatné záchranné roty s umístěním jedné roty v Olomouci a jedné roty v Rakovníku³.

S ohledem na nutnost řešení vzniklé situace pro případ nezbytného nasazení sil a prostředků pro případ mimořádné události na území Jihomoravského kraje a také s ohledem na problematiku nasazování sil a prostředků při vzniku mimořádné události v příhraniční oblasti zahájil Jihomoravský kraj unikátní projekty přeshraniční spolupráce a to jednak se spolkovou zemí Dolní Rakousko a také s Hasičským a záchranným sborem Trnavského kraje.

Projekt přeshraniční spolupráce mezi Jihomoravským krajem a Hasičským a záchranným sborem Trnavského kraje předpokládá vybudování unikátního propojení mezi orgány krizového řízení pomocí informačního systému, který by umožňoval sdílení dat o existujících hrozbách a o silách a prostředcích, kterými strany disponují pro jejich řešení. Vzhledem ke změně legislativy od ledna tohoto roku, při níž došlo k přesunu odpovědnosti za vybudování a udržování informačního systému na Hasičský záchranný sbor, jsou nyní vedena jednání k ukončení projektu.

Vedle projektu spolupráce mezi orgány krizového řízení České republiky a Slovenské republiky byl z obdobných důvodů zahájen projekt meziregionální spolupráce mezi Jihomoravským krajem a spolkovou zemí Dolní Rakousko. Tato volba partnera má své logické opodstatnění spočívající ve výskytu několika mimořádných událostí, zejména záplav na hranicích mezi Českou republikou a Rakouskou republikou. V rámci tohoto projektu byla podána v roce 2008 žádost o dotaci v rámci operačního programu přeshraniční spolupráce Česko – Rakousko.

1 PŘÍPRAVA PROJEKTU

1.1 POTŘEBNOST PROJEKTU

Cílem tohoto přeshraničního projektu spolupráce je zvýšení akceschopnosti subjektů zapojených do krizového řízení. Jihomoravský kraj přitom využil zkušeností a kapacit svého přeshraničního partnera, jímž je Rakouský červený kříž.

Jako předpoklad projektu byla vzata skutečnost, že Rakousko má velmi kvalitně organizovanou dobrovolnou základnu, lze téměř konstatovat, že na profesionální

¹ Zákon č. 240/2000 Sb., krizový zákon, v platném znění

² <http://www.zenijnibrigada.army.cz/index.php?page=historie>

³ <http://www.acr.army.cz/struktura/spolecne-sily/podpurny-komplet/podpurny-komplet-spolecnych-sil-3609/>

úrovni. Pro ochranu při katastrofách vyvinul v roce 2007 Rakouský červený kříž společně s rozhlasovou stanicí Ö3 unikátní nástroj, kterým může koordinovat spontánní dobrovolnou pomoc při katastrofách. Tímto nástrojem je tzv. "Team Österreich". Tento "Team Österreich" je stále dostupný pomocí jedné vedené multikriteriální databáze, jednak prostřednictvím rozhlasové stanice Ö3.

Jihomoravský kraj se rakouským modelem spolupráce mezi veřejnou správou a dobrovolnými neziskovými organizacemi inspiroval a po předběžné analýze dospěl k závěru, že i České republice existují dobrovolné síly, které podporují při katastrofách profesionální síly. Tento poznatek vychází nejen ze zákona o krizovém řízení ale též z faktického posouzení kapacit nestátních neziskových organizací. V rámci předběžného posouzení bylo zjištěno, že dobrovolné síly v Rakousku a ČR jsou při oboustranných požadavcích nedostatečné, proto musí být tyto společné oblasti provázány, aby došlo k intenzivnější výměně zkušeností a došlo tak ke zlepšení přeshraniční spolupráce.

Zkušenosti ukázaly, že existují bariéry, které brání plně efektivní spolupráci. Zejména pak chybí komunikační a kooperační struktury, které mohou být v případě vzniku mimořádné události v příhraniční oblasti využity. Další nedostatek byl zjištěn v neexistenci analýzy právního rámce, který upravuje zapojení vytipovaných subjektů do řešení mimořádných událostí. Další nedostatek byl zjištěn v nízké kvalitaci osob, které by měly zájem zapojit se do systému poskytování dobrovolné pomoci při řešení mimořádných událostí. Klíčovým prvkem projektu se proto stala spolupráce v oblasti školení a vzdělávání osob, které budou do projektu zapojeni jako dobrovolníci. Přes zvyšování kvalifikace zapojených osob pak může docházet k dalšímu propojování mezi zapojenými subjekty.

1.2 CÍLE PROJEKTU

Jako **hlavní cíl** projektu bylo stanoveno:

- zvýšení citlivosti obyvatelstva ke krizové připravenosti,
- zvýšení schopnosti svépomoci obyvatelstva skrze aktivní spolupůsobení zájmových skupin, zlepšení následné pomoci při katastrofách skrze přenos vědomostí a implementaci úspěšných struktur, nastavení synergií v přeshraniční spolupráci, vytvoření aktivní komunikace (Web 2.0),
- zlepšení přeshraniční spolupráce cílená příprava na nasazení při krizové situaci v příhraniční oblasti.

Specifické cíle byly stanoveny takto:

- rozšíření současných dobrovolných panelů na ochranu před katastrofami, jasné komunikační a kooperační struktury mezi neorganizovanými a organizovanými dobrovolníky v pohraničí,
- Kooperace při záchranných a likvidačních pracích,
- základní právní analýza nasazení dobrovolníků,
- adaptace konceptu Team Österreich na podmínky Jihomoravského kraje.
- Výstupy projektu byly stanoveny takto:
- Webová databanka dobrovolníků,
- srovnávací analýza právních předpokladů, finanční model a model pojištění v Jižní Moravě a Dolním Rakousku,

- srovnávací strukturální analýza dobrovolných systémů a jejich efektivní zapojení v případě katastrof,
- koncepce Web 2.0 aplikace elearningu/ CRM,
- pomocná a servisní linka,
- mediální koncept k dosažení cílových skupin,
- školicí a tréninkový koncept,
- společný vzdělávací materiál,
- požadovaná potřebná databanka,
- vytvoření přeshraničního informačního systému k podpoře krizového managementu,
- vytvoření povědomí veřejnosti, přeshraniční plán cvičení a jedno společné cvičení,
- výměna znalostí a zkušeností, přenos Know-how

1.3 PŘÍNOS PROJEKTU

Celkový přínos projektu je zamýšlen v rakousko-českém příhraničí jako vytvoření široké síť pro kooperaci při přípravě a nasazení. Tato síť může nabídnout pomoc v případě neočekávané katastrofy okamžitě a zaměřenou pomoc, což znamená aktivní prevence rizik nad různými organizačními strukturami území. Při vytvoření organizačních struktur dojde k prolomení bariery pro krizové řízení v příhraničních oblastech. Vedle toho budou zapojeni dobrovolníci na obou stranách hranice pro přeshraniční humanitní zásahy.

Projekt jako takový byl iniciován od úřadu dolnorakouské zemské vlády a Krajského úřadu Jihomoravského kraje. V rámci projektu bude vytvořeno kooperační struktura mezi všemi relevantními strategickými partnery humanitární pomoci obou zemí (červený kříž, charita, armáda spásy, hasiči, policie atd.). Tato struktura je virtuální platforma, které se orientuje na potřeby uživatelů a pak podporuje udržitelně přeshraniční vztahy.

Přínos projektu pro posílení přeshraniční Integrace skrze prevenci ekonomických škod přes integraci dobrovolníků v oblasti civilní ochrany. Dále bude dosaženo udržitelného rozvoje přeshraničního prostoru, koordinace aktivních a pasivních opatření k zlepšení poplachových systémů a vzhledem k tomu zlepšení podmínek zásahu v případě přírodních katastrof. Dále dojde ke zlepšení socioekonomických přístupů ke krizovému řízení.

2 REALIZACE PROJEKTU

V roce 2009 začala vlastní realizace projektu, s tím, že ukončení projektu je plánováno na červen 2011, kdy proběhne mezinárodní cvičení. Pro větší přehlednost jsem si dovilil rozčlenit aktivity realizované v rámci projektu do tří částí. Ke dni odevzdání článku bylo v projektu registrováno 254 dobrovolníků, přičemž projekt předpokládá registraci celkem 300 dobrovolníků na české straně. Lze tedy předpokládat, že tohoto počtu bude do ukončení projektu v září 2011 dosaženo.

2.1 DOKONČENÉ AKTIVITY

Doposud byla provedena analýza právních předpisů, která byla následně konzultována na koordinačním setkání 23.3.2010 ve Znojmě. Závěry zpracované analýzy naznačují, že „Současný právní prostředí České republiky pro oblast bezpečnosti je plně funkční a je schopné zastřešit činnost dobrovolníků i v mezinárodním měřítku. Vzhledem k stávajícím legislativním změnám nelze učinit konečné závěry legislativní analýzy.“⁴ Nad rámec připraveného projektu bude tato aktivita pokračovat po celou dobu trvání projektu.

V květnu 2010 proběhla konference dobrovolníků v Tullnu. Jihomoravský kraj rozeslal pozvánku na všechny NNO v kraji a připravil svůj příspěvek na konferenci. K efektivní organizaci konference byly zprovozněny webové stránky: <http://www.katastrophenschutz-noe.at/> . Konference byla společným dílem všech projektových partnerů. Dokumentace odborné konference byla vypracována na základě spolupráce partnerů. V současné době jsou vystaveny dokumenty na webových stránkách: <http://www.katastrophenschutz-noe.at/> . Dokumenty konference jsou zpracovány v českém i německém jazyce.

Byly připraveny podklady k zadávacímu řízení na realizaci a návrh mediální kampaně. Mediální kampaň, Komunikační koncept, výběr mediálního partnera na Jižní Moravě (M5) - aktivita realizována na základě výsledků zakázky malého rozsahu dle ustanovení § 12 odst. 3 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů pod názvem "Návrh a realizace mediální kampaně pro projektu Přeshraniční zásahy jednotek Jihomoravského kraje a Dolního Rakouska v případě katastrof". Realizována ve 2 etapách: 1. etapa: 31.8.2010 Rozpracování návrhu mediální kampaně , 2.etapa: od 1.9.2010 do 10.10.2010 Realizace mediální kampaně.

2.2 NYNÍ PROBÍHAJÍCÍ AKTIVITY

Koncepce a produkce podkladů pro vzdělávání členů "Týmu Morava" (M4) - částečně realizováno v rámci mediální kampaně bylo zhotoveno 400 Ks šanonů dobrovolníka, které jsou distribuovány na školeních dobrovolníků. Podklady pro vzdělávání vypracovala Diecézní charita Brno ve spolupráci s Jihomoravským krajem, Hasičským záchranným sborem Jihomoravského kraje. Ve vzdělávacích podkladech byly využity materiály poskytnuté vedoucím partnerem (Rakouský červený kříž).

Současně je zpracovávána koncepce systému Web 2.0 aplikace (M4), který umožní aktivní vedení databází zapojených dobrovolníků a umožní jejich efektivní zapojování v případě výskytu mimořádné události. Jihomoravský kraj aktivně spolupracuje s vedoucím partnerem na úspěšném spuštění této webové aplikace v Jihomoravském kraji.

Vývoj vhodného učebního plánu (kurikula) pro cílové skupiny (školící koncept/tréninkový koncept) (M4) - při jeho sestavení byly využity poznatky ze školících akcí, které již pořádal Jihomoravský kraj, Diecézní charita Brno a Rakouský červený kříž. Z dosavadních zkušeností je zřejmé, že zpracovaný Školící/tréninkový koncept je přijatelný pro české dobrovolníky z hlediska formy podání informací, z

⁴ Viz. Analýza právních předpisů ČR

hlediska přínosu a rovněž z časového hlediska. S ohledem na množství informací je nezbytné předpokládat, že budou vedle prezenčních školení pořádány též aktivity distančního vzdělávání např. e-learning. V rámci efektivní edukace zapojených dobrovolníků předpokládáme přezkoušení jejich znalostí.

2.3 PŘIPRAVOVANÉ AKTIVITY

Probíhají přípravy přeshraničního společného cvičení, které se bude konat během měsíce června 2011 v příhraniční oblasti. Jsou ustanoveny pracovní týmy jednotlivých projektových partnerů, které mají přípravu cvičení na starosti.

ZÁVĚR

Veškeré aktivity projektu jsou k dispozici na webových stránkách, které byly zřízeny za účelem publicity projektu a jako informační bod pro sdělování získaných poznatků, prostor pro distribuci vzdělávacích materiálů i jako prostor pro e-learning. Z dosavadního průběhu projektu je zřejmé, že zapojení dobrovolníků v rámci řešení mimořádných událostí s přeshraničním dopadem je v zásadě možné, vyžaduje však intenzivní zapojení mediálních prostředků. Jistý vliv též může mít i to, zda v období realizace projektu dochází k nějakým mimořádným událostem, na jejichž základě se pak dobrovolníci hlásí k pomoci druhým.

LITERATURA

- [1] Jihomoravský kraj, projektová žádost „Přeshraniční zásahy jednotek Jihomoravského kraje a Dolního Rakouska v případě katastrof“ 2008, Brno
- [2] Jihomoravský kraj, Monitorovací zpráva č.1 za období od 22/10/2008 - 31/03/2010 včetně přílohy „Analýza právních předpisů ČR“
- [3] www.teammorava.cz
- [4] <http://www.zenijnibrigada.army.cz/index.php?page=historie>
- [5] <http://www.acr.army.cz/struktura/spolecne-sily/podpurny-komplet/podpurny-komplet-spolecnych-sil-3609/>
- [6] <http://www.katastrophenschutz-noe.at/>
- [7] zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, v platném znění
- [8] zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, v platném znění
- [9] zákon č. 239/2000 Sb., o intergovaném záchranném systému, v platném znění

Článek recenzoval:
prof. Ing. Ladislav Šimák, PhD.

EUROPEAN TERRITORIAL CO-OPERATION
AUSTRIA-CZECH REPUBLIC 2007-2013
Gemeinsam mehr erreichen. Společně dosáhneme více.

SAVE.regions

**DIECÉZNÍ CHARITA
BRNO**

CRISIS SITUATIONS SOLUTION IN SPECIFIC ENVIRONMENT

The 17th International Scientific Conference
30th – 31st May 2012

We would like to inform you that the Faculty of Special Engineering of the University of Zilina organizes an international scientific conference called **Crisis Situations Solution in Specific Environment**.

The goal of the conference is to exchange the latest findings and practical experience of crisis management, persons and property protection and the tasks of human factors in crises situations.

Conference sections:

- Section No.1: **General Principles of Crisis Management**
- Section No.2: **Security Management – People and Property Protection**
- Section No.3: **Solution of Risks and Crises in Economic Environment**
- Section No.4: **Human Factor in Crisis Management**
- Section No.5: **Fire Protection and Rescue Services**
- Section No.6: **Transport in Crisis Situations**

For further information please visit our web page <http://fsi.uniza.sk/kkm/> or contact our secretary of the conference on e-mail: crisis@fsi.uniza.sk or by phone: +421 41 513 67 48.

We are looking forward to meet you in Zilina

*Faculty of Special Engineering, University of Zilina,
Ul.1.mája 32,
010 26 Zilina,
Slovak republic*